

GYŰJTŐ: KNEZT MÓIT

GYŰJTÉS IDEJE: 1967. márc.

TART.: NÉPI FESTÉSI TÍPUSOK CSURGÓNAGYHARTONBAN

2 lap

FÖLDRAJZI TITATÓ: CSURGÓNAGYHARTON

CSAKTITATÓ: YN

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁROZÁS

ATVEZETVE AZ EGYSÉGES LTK 1086-os TETELE ALÓL

1086
Népi festési módok

Csurgónagymartoni adatok: Adatközlő: Cs. Varga Jánosné
Mód Jánosné
Tóth Jánosné
középparasztok.

Gyűjtő: Knézy Judit 1967 március 3.

Vászonfélélt a két világháború között szegényebb családok festettek. Az adarközlők emlékezete szerint az 1920-as évek elején Kis Jánosék, Bándiék, és Ritez János földnélküli szegény családok foglalkoztak vászónruha festésével.

Vászonholmi fehérítésére Csurgónagymartonban nem használtak meszet, hanem csak párolták a ruhát. Cs. Varga Jánosné aki 1928 óta Csurgón lakik, itt még 1953-ban is párolt. Véleménye szerint hosszas tapasztalat döntötte el, hogy mennyi ideig kell ázni a ruhának, mennyi lugot és mennyi öblítőt kíván. Szerinte, aki igényesebb volt annak mindig is tiszta fehér lett a ruhája, míg másoknak sohse sikerült egészen kifehéríteni, mert nem fordítottak nagy gondot a tisztításra.

Kékszin előállításával a két világháború között Nagymartonban a módosabb gazdák nem foglalkoztak. Nagyatádra vittek vásznat kékfestő meszterhez festésre. A leggyakoribb minták kékfestő anyagon a csikos, aprórózsás, pöttyös és szőlőfürtös. 1935 és 40 között Cs. Varga Jánosné még Csurgóról is vitt anyagot Atádra festetni, de ő már csak kötényt szokott kékfestőből varrni.

Fekete színre boltban vásároltak a jobbmódu polgárok festőanyagot és ezzel festették házilag ruhájukat, különösképpen ha hirtelen meghalt valaki a családból. Egyébként ha valaki hosszasan betegeskedett, családtagjai már előre elkészítették a gyászruhájukat.

Barnára Nagymartonban tölgyfa gubacsát szedték össze, ezt megfőzték, és ennek levében festették barnára a ruhát. Ez általános volt szegényebbeknél is, jobbmóduaknál is. Ugyancsak barna szín előállítására szolgált a dió külső zöldes burka. A dió zöld héját leszedték és egy nagyobb edénybe vagy vasfazékba /bogrács/ tették, ahol hosszabb ideig állt és az állás következtében megrohadt. Tiszta fekete színű lett, ekkor öntöttek rá vizet, felforralták és mikor forrt leszűrték és ebbe tették bele a megfestendő anyagot. Volt aki ecetet is tett bele. Ezzel az eljárással elég színtartó barna színt tudtak előállítani. Gyapju félét is festettek vele. Cs. Varga Jánosné férjének pulovert festett ilyen eljárással. Elmondotta, hogy mosáskor egyáltalán nem engedett a szinéből, nyugodtan lehetett másszínű dolgokkal együtt mosni.

Diónak a megszáradt külső héját is fel szokták használni festésre, de az nem adott olyan szép barna színt, mint a megrohasztott nyers héja.

Csurgónagymartonban az egyik háznál volt két kókuszdíó fa. Ennek a gyümölcsét nem fogyasztották mint táplálékot, de viszont festésre felhasználták úgy, hogy egészben megfőzték, leszűrték és ebbe tették bele a ruhát, amelyet szép barna színűre festett meg.

Sáfránnyal meg hagymalével tojást szoktak nagypénteken "fősteni". A sáfrányt patikából szerezték be.

Fagyaltermését megfőzték jó sűrűre, az fekete volt és azzal kenték be a cipőt, az volt a box. Ezt az I. világháború után készítették nagyobb mennyiségben, amikor nem lehetett cipőkrémot kapni.

Fonáshoz, színes hímés szőttések készítéséhez, színes gyári fonalat használtak fel a két világháború között, tehát ők maguk nem festettek fonalat színesre. Hogy a gyári fonal nehogyan színt eressze, mielőtt nekiálltak volna fonnai, forró ecetesvízzel leforrázták és így a felesleges festéket kivették, a többi pedig hozzákötődött a fonalhoz és később nem eresztette színt.

A kékfestő anyagnak az első világháború előtt még fontosabb szerepe volt. Idősebb asszony is, fiatalabb asszony is "főstőszoknyát" hordott, zöld karikásat, hozzá a kötény sima kékfestő volt, a kendő megint mintás volt.

Gyász alkalmával is az első világháború előtt és valamivel később is, kékfestőt hordtak. Azonban ekkor a kendő, blúz, szoknya, kötény is kékfestőből volt, de nem volt egyik sem mintás. Azt szokták mondani, "No ez tiszta főstőben van, ez gyászol". A konty tiszta fehér volt a gyász alkalmával, kontyszalag nem volt rajta, csak a fehér fűző és az se volt kikeményítve.

A gyászhoz hasonló a nagypénteki viselet. Mivel az őslakosok kálvinisták vagy evangélikusok, a nagypénteket mint az egyházi év legnagyobb ünnepét viseletükben is őrizték. Nagypénteken viszont nem kékfestőben hanem tiszta feketében volt a falu apraja, öregje.